

deček preskočil, ti bodi migljaj za postopanje v tem oziru. Dajava za skok ne sme biti prevelika, marveč primerna otrokovi moči. To da pogum, to zbudi samočutje. A pri tem naj ne manjka po storjenem delu tudi primerne pohvale. Tukaj je na mestu! Ako bomo v tem oziru postopali taktno in vztrajno, dovedemo tudi takega otroka prej ali slej gotovo do tega, da svojih dolžnosti ne bo izpolnjeval iz strahu pred kaznijo: izpodbujevalna in priznalna beseda učiteljeva mu postane gonilna moč pri njegovem prizadevanju in delu, in ako smo pri gojencu dosegli to, smo zbudili v njem tudi samočutje in iz njega izhajajoče častiljubje.

Kdor se peča s šolsko odgojo, se je gotovo uveril, da se nahaja v šoli poleg otrok s premalo razvitim samočutjem in častiljubjem (takšni so navadni dečki!) tudi mnogo takih, ki imajo na videz premočno razvit čut častiljubja. To so izvečine deklice. Neizmerno so občutljive, vsaka najmanjša opomba, bodisi da pride iz ust učiteljevih ali pa jo izgovori kaka součenka, jih neizrečeno užali. Tej preveliki občutljivosti je treba nasprotovati z vsemi mogočimi sredstvi, sicer jim ta slaba lastnost povzroči v poznejšem življenju marsikatero neprijetno uro. Tukaj je treba počakati trenutka, da taka občutljivka sama razžali katero svojih tovaršic — taki slučajji pri teh naravah niso redki — potem se jo opozori na to, da ni lepo, ako se kdo kaže zaradi vsake malenkosti užaljenega, sam pa z namenom druge žali.

Toda ne le pri otrokih, marveč celo pri odraslih se dobe čisto narave, katerih čuvstvo časti je bolešno občutljivo. Dvoboji so navadno tudi posledice bolešno občutljivega častiljubja.

Naj še končno omenim onih prenapetih sredstev, s katerimi so v pretekli dobi po šolah zbujali in gojili v otrokih na umetni način častiljubje. Sem sodi več sredstev.

Navada je bila, da je učitelj razvrstil otroke po klopih z ozirom na njihovo večjo ali manjšo nadarjenost, pridnost in marljivost. Vsaka šola (često tudi vsak razred) je imela nadalje svojo „zlato“, pa tudi „črno knjigo“. V „zlati knjigi“ so stala imena pridnih, v „črni knjigi“ pa imena porednih otrok. V roko mi je prišla taka „črna knjiga“; v nji sem našel med drugim opombo: „V črno knjigo sem se moral vpisati, ker sem pred naukom na šolsko tablo napisal besede „jaši te vrag“ in šolsko uro sem naprej porinil.“

N. N.

Nekaka izpodbuja k častiljubju so bile v prejšnji dobi tudi javne izkušnje in z njimi v zvezi razdelitev daril. Za javne izkušnje (katere pa novi šolski in učni red prepoveduje) sem vnet s polno dušo, ker take prireditve na lep način zbujajo v starših zanimanje za šolo in za njeno delovanje. Poudarjam pa izrečno: Take izkušnje je treba prav voditi in gojiti, ne pa tako, kakor so se vodile in gojile nekdanj.

Za darila sem le v toliko, da se lahko ob koncu izkušnje porazdele med vse otroke primerni „Spomini“ v obliki lepih in koristnih kujižic.

Pri koncu sem! Ker sem podal samo glavne misli o gojitvi častiljubja v ljudski šoli, zato nisem tvarine obdelal tako korenito, kakor bi si morda marsikdo želel. Tuintam sem zabredel časih tudi nekoliko v stran, a mislim, da so bile i one opombe kolikortoliko v zvezi z mojim predmetom. Vprašanje o negovanju častiljubja v ljudski šoli je važno, pa tudi zanimivo, in marsikaj bi se dalo še o njem povedati. Morda se loti te naloge še kdo drugi, jaz sem se, sestavlja svoje poročilo, opiral na te-le točke:

I Častiljubje, ki sloni na pravilno razvitim samočutju, se pojavlja v naši duši, kadarkoli se uverimo, da našo osebo priznavajo drugi ljudje.

II. Dokler ostane nagon časti v pravih mejah, jako izpodbuja človeka k dobremu ter ga navdušuje za blaga dela.

III. Pri vzgojnem in poučnem delovanju v šoli je nagon časti jako važen faktor, ker je vzrok, da učenci pri skupnem delovanju začno tekmovati med seboj, kar je gotovo le v interesu pravega šolskega napredka.

IV. Zaradi tega in pa z ozirom na dejstvo, da je čast najvažnejši temelj človeške družbe, bodi učitelju skrb, da pridno neguje, vodi in prav uporablja nagon časti.

V. Ker se pa nagon časti kaj lahko prevrže tudi v častilakomnost in pohlep, zato naj učitelj pazi — uporablja ves svoj pedagoški takt — strogo na to, da častiljubje ne dobi bolešnega značaja. Da pa ustreže tej zahtevi, naj se

1. pri hvali in graji drži vedno le srednje poti, zakaj prepogosta hvala lahko dovede gojenca v precenjevanje samega sebe, preostra graja (kazen) pa more zadušiti v njem še zadnjo trohico častiljubja.

2. Učitelj naj daje nagonu časti versko podlago, opozarjajoč gojence na prvo in pravo čast, ki je, ugajati Bogu.

3. Dovesti je učitelju otroke do spoznanja, da prave časti ni iskati v rečeh, pri katerih nimamo sami nobenega zaslužnja, n. pr. v bogastvu staršev, v nadarjenosti itd., marveč, da donša pravo čast le lastno prizadevanje, delo in lastni trud.

4. Vsako pretirano, nenaravno sredstvo za vzbujo in gojitev častiljubja se naj v ljudski šoli opusti.

Pripravljalni tečaj za meščanske šole.

Vodstvo „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“ je podalo e. kr. deželnemu šolskemu svetu v Ljubljani to-le vlogo:

Vdano podpisano vodstvo „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“ se vsoja predlagati visokemu e. kr. deželnemu šolskemu svetu nastopno

spomenico.

Z zadovoljstvom je sprejelo slovensko učiteljstvo vest, da je visoko e. kr. ministrstvo za uk in bogočastje odredilo z odlokom z dne 27. februarja 1906, št. 3419, da se priredi v šolskem letu 1906/7 pripravljalni tečaj za meščanske šole, namenjen v prvi vrsti slovenskemu učiteljstvu.

Toda to zadovoljstvo je hipno izginilo, ko je slovensko učiteljstvo zvedelo, da se bodo predavali v tem tečaju vsi podpisani predmeti — razen matematike — v nemščini.

Slovensko učiteljstvo je prepričano, da je visoko e. kr. ministrstvo za uk in bogočastje imelo pri osnovanju tega prevažnega tečaja najboljšo voljo, dati slovenskemu učiteljstvu najlepšo priliko, temeljito se pripraviti za meščanskošolski izpit.

Toda visoko e. kr. ministrstvo za uk in bogočastje je — bodisi zaradi napačnih informacij, bodisi zaradi nepoznanja faktične potrebe slovenskega naroda ravno s tem razpisom grešilo proti členu XIX. državnega osnovnega zakona z dne 21. decembra 1867. l., drž. zak. št. 142, in proti zdravim pedagoškimi in psihološkimi načelom.

Citirani člen XIX. veli v svojem 2. in 3. oddelku sledeče: „Ednakopravnost vseh deželjskih jezikov v šoli, v uradu in javnem življenju se priznava od strani države. — V deželah, v katerih stanuje več narodnih plemen, naj bodo javna učilišča napravljena tako, da se vsakemu teh plemen da do potrebni pomočniki za izomiko v svojem jeziku, a da ne bo nikomur sile naučiti se katerega drugega deželjskega jezika.“

Kakor že omenjeno, je imenovani tečaj namenjen v prvi vrsti slovenskemu učiteljstvu, ki naj se pripravlja v tem tečaju za pouk na bodočih slovenskih meščanskih šolah. — Po vseh pravih in zdravih pedagoških načelih bodo pa ti tečaji dosežali predpisani smoter le tedaj, ako se bodo predpisani predmeti predavali v slovenščini. Ako slovenskemu učiteljstvu ni dana prilika niti na lastnem učiteljskem se pripraviti na svoj težavni poklic v svojem materinem jeziku, je tembolj upravičeno, naravnost zahtevati, da se mu dá vsaj sedaj priliko, popolniti svoje znanje s pomočjo materinega jezika.

Slovensko učiteljstvo, ki se udeleži tega tečaja, bo vendar prisiljeno polagati eventualne izpite za slovenske meščanske šole v slovenščini. In kje naj sedaj dobi priliko, strokovno se izobraziti v slovenskem jeziku za dotične predmete, ako ne v tem tečaju, kakor zahtevajo predpisi ministrskega ukaza z dne 31. julija 1886. l., št. 6033.

Izgovor, da se morajo ti predpisani predmeti v tem tečaju poučevati edino le v nemščini, ker se naslanjajo na znanje, pridobljeno na obstoječih c. kr. učiteljskih, kjer se podava predpisana snov v večini v nemščini, in izgovor, da bi bilo težko dobiti strokovnih učiteljev, ki bi bili zmožni podavati za te tečaje predpisane predmete v slovenščini, ni nikakor merodajen in ne opravičen.

Ako so si oni slovenski učitelji, ki so prebili dosedaj izpite za slovenske meščanske šole zasebno, samolastno pridobili toliko znanja, da so lahko odgovarjali v dotičnih predmetih v svojem materinem jeziku, toliko lažje bodo podavali dotični strokovni učitelji svoje predmete — kakor rojeni Slovenci — v svojem materinem jeziku.

Z ozirom na vsa ta izvajanja si dovoljuje podpisano vodstvo „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“ kakor tolmač vsega, v tej korporaciji združenega učiteljstva predlagati sledeče:

Visoki c. kr. deželni šolski svet blagovoli, vse potrebno ukreniti, da bo učni jezik na pripravljalnem tečaju za meščanske šole v vseh predmetih — slovenski.

Vodstvo „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.
V Ljubljani, dne 25. junija 1906.

Tajnik:
Dragotin Česnik.

Predsednik:
L. Jelenc.

Pravila

„Učiteljskega tiskovnega društva v Ljubljani, registrovane zadruga z omejenim poroštvom“,

dogovorjena pri ustanovnem obnem zboru dne 11. aprila 1906.

I. Tvrdba in sedež društva.

§ 1.

Tvrdba društva se glasi: „Učiteljsko tiskovno društvo v Ljubljani, registrovana zadruga z omejenim poroštvom“.

Društvo ima svoj sedež v Ljubljani.

II. Namen društva.

§ 2.

Društvo ima namen, pokrivati tiskovne potrebščine svojih članov, predvsem potrebščine pridobitnih in gospodarskih zadrug in z izvrševanjem tiskarske obrti pospeševati pridobitev svojih članov.

Ta namen dosega s tem, da opravlja proti plačilu vse tiskarske posle in izdeluje in dobavlja vsakovrstne izdelke tiskarske obrti.

III. Začetek in nehanje društva.

§ 3.

V društvo se sprejemajo samostojni učitelji in učiteljice in učiteljska društva.

§ 4.

Kdor želi stopiti v društvo, se mora oglasiti pri upravnem svetu, ki dovoljuje ali pa odreka vstop.

Zadružnikov sprejem pa dobi šele tedaj pravno moč, kadar je podpisal pismeno pristopnico k društvu, se vpisal v imenik zadružnikov I. rok podpisanega deleža.

Upravni svet sme vrhutega še zahtevati vpisnino od vsakega vstopivšega člana. Visokost vpisnine določa upravni svet.

§ 5.

Kadar je sprejem pravomočen, sprejme zadružnik od društva legitimacijo.

Ta legitimacija obsega:

1. Natančno ime in naslov zadružnika;
2. potrdilo vpisa v imenik zadružnikov;
3. potrdilo vplačil — deleži, vpisnina — ki jih je plačal zadružnik pri sprejemu.

§ 6.

Upravni svet sme iz zadruga izključiti člana, ki izpodkopava na katerikoli način dobro ime ali kredit zadruga, ali izdaja tajnosti zadružnega podjetja.

Razen tega izgubi zadružnik članstvo v sledečih slučajih:

1. Ako je zaradi hudodelstva ali prestopka izgubil občinsko volilno pravico;
2. v slučaju smrti.

§ 7.

Kdor želi prostovoljno izstopiti iz zadruga, mora odpoved naznaniti do konca novembra upravnemu svetu pismeno in tirjati potrdilo odpovedi.

Izstop pa velja šele s koncem tistega leta. Zadružni deleži izstopivših zadružnikov se izplačajo šele eno leto po preteku tistega poslovnega leta, v katerem se je izvršil izstop.

IV. Zadružni deleži.

§ 8.

Vsak zadružnik mora vplačati saj en zadružni delež v znesku sto kron.

Deleži se vplačujejo takoj ali pa v nepretrganih mesečnih obrokih najmanj po 10 K pri zadružni blagajni ali pa pri vplačilnih mestih, ki jih je določil upravni svet. Ako zadružnik ni vplačal polnega deleža v desetih nepretrganih mesečnih obrokih, se mora opomniti, da dopolni svoj delež. Če ne vplača v teku dveh mesecev po opominu zaostalih obrokov, zapadejo vplačani obroki rezervnemu zakladu in zadružnik se smatra izstopivšim.